

MASAJOWIE - WSPÓŁCZEŚNI WOJOWNICY (O ZIEMIĘ)

Patrycja Koziel

patrycjakoziel.edu@gmail.com

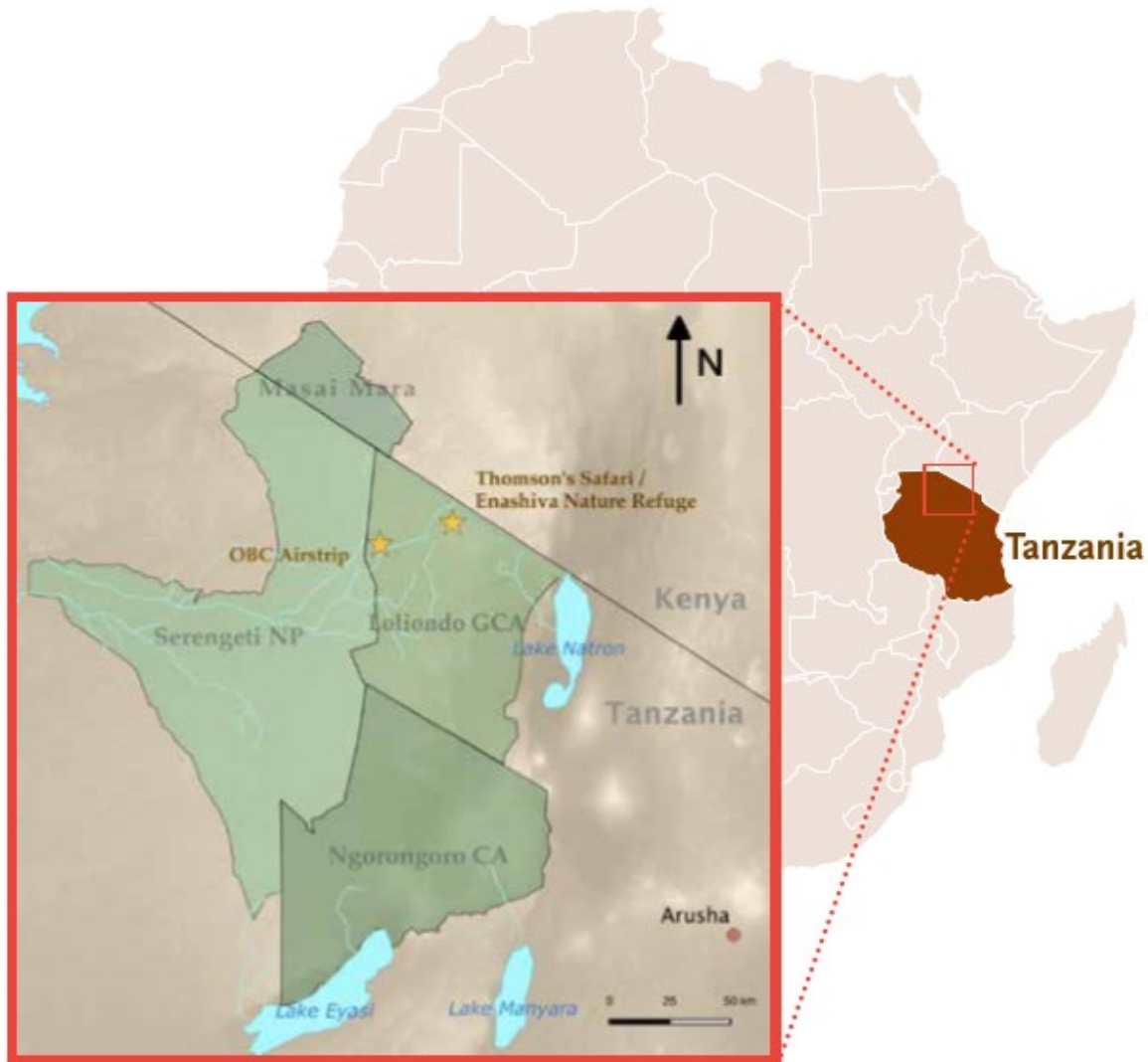

MASAJOWIE – „WSPÓŁCZEŚNI WOJOWNICY”?

MASAJOWIE – „WSPÓŁCZEŚNI WOJOWNICY”?

MASAJOWIE – „WSPÓŁCZEŚNI WOJOWNICY”?

- styl życia, źródła utrzymania i kultura zależą od dobrze prosperujących ekosystemów
- pozbawienie prawa do dziedzictwa kulturowego oraz środków do przetrwania
- konflikty z rządem i inwestorami
- ograniczenie dostępu do pastwisk i wodopojów, co jest sprzeczne z obietnicami złożonymi, gdy Masajowie zostali przesiedleni z równin Serengeti w 1959 r.
- brak bezpieczeństwa żywnościowego, niedożywienie i uzależnienie od niewystarczającej i rzadkiej pomocy żywnościowej
- narażenie w czasach suszy (zwłaszcza w latach 2008-2011)
- epidemia odry
- narażenie na nowy okres *emutai* w XXI wieku ("wymazanie"). Ta strata - kultury, wiedzy, tradycji, języka, stylu życia, zarządzania i więcej - jest niezmiernie duża
- utrata Serengeti.

SERENGETI - KRAINA, KTÓRA TRWA OD WIEKÓW, ALE JEST MITEM DLA MASAJÓW

- Serengeti oznacza „miejsce, w którym ziemia biegnie wiecznie” lub „niekończące się równiny”. Pozycja społeczna, żywienie i bezpieczeństwo żywnościowe, bogactwo osobiste i praktyki kulturowe są ściśle powiązane z bydłem. Modlitwa Masajów podkreśla znaczenie bydła: *Meishoo iyiook enkai inkishu o-nkera* -Niech Stwórca da nam bydło i dzieci.
- Okolice Simanjiro – 50 tys. hektarów gruntu z dostępem do wody pod uprawę dla inwestycji holenderskiej, w efekcie Masajowie tracą dostęp do wody dla bydła,

Herd of cows in the Ngorongoro Conservation Area © The Oakland Institute

PROCES KWESTIONOWANIA PRAW MASAJÓW - PERSPEKTYWA HISTORYCZNA

- **1923-1999** zarządzenie bryt., podstawowy akt prawny dotyczący gruntów, wszystkie ziemie uznano za publiczne i kontrolowane przez gubernatora
- **1940** utworzenie parków narodowych (Serengeti), pierwsze ograniczenia dotyczące osiedlania się i korzystania z ziem regionu, obietnica rozwoju zasobów wodnych i udział w zarządzaniu obszarem ochrony
- **1957** Obszar Chroniony Ngorongoro, obszar wielorakiego użytkowania gruntów: zachowanie zasobów naturalnych, ochrona interesów grup tubylczych i promowanie turystyki
- **1959** Ustawa o parkach narodowych i Zarządzenie w sprawie obszaru chronionego Ngorongoro, wysiedlenie z Serengeti do Ngorongoro i Loliondo. Wszelkie zwyczajowe prawa Masajów do tego obszaru utracone.

PROCES KWESTIONOWANIA PRAW MASAJÓW - PERSPEKTYWA HISTORYCZNA

- Lata 60. Stanowisko Rady Masajów: **intencją rządu jest rozwój obszarów chronionych w interesie ludzi, którzy go używają. W tym samym czasie rząd zamierza chronić zwierzynę łowną, ale w przypadku konfliktu tolocalni mieszkańcy muszą mieć pierwszeństwo**
- Władza: prawo kontrolowania ważnych działań w regionie: uprawy ziemi, wypasu bydła, zbierania produktów leśnych i miodu i tworzenia osiedli mieszkaniowych, wybór 5 przedstawicieli Masajów i urzędników odpowiedzialnych za konserwację i komisarza okręgowego w Ngorongoro, przedstawicielstwo Masajów nie potraowało długo
- **1974** Ustawa o ochronie przyrody, zakaz zamieszkiwania, używania broni palnej, łuków i strzał, ognia i wycinki roślinności w rezerwatach
- Rząd J. Nyerere przeklasyfikował 400 tys. ha gruntów na obszar kontrolowany przez Loliondo - obszar chroniony przyrodą, teren wiejski, niepewna przyszłość Masajów

PROCES KWESTIONOWANIA PRAW MASAJÓW - PERSPEKTYWA HISTORYCZNA

- **1975-1992** Zakaz wszelkich form upraw, ograniczenia w zakresie wypasania i przemieszczania zwierząt gospodarskich w ramach Ngorongoro
- Nielegalny eksport upolowanej zwierzyny w celach zarobkowych
- **2001** Ustawa o ziemi z 1999 r., uznanie zwyczajowego prawa do ziemi, akty uprawniają kobiety do posiadania ziemi, dają one władzom wsi jurysdykcję nad własną ziemią, kategoria gruntów zastrzeżonych (przeznaczone na cele inwestycji o znaczeniu ogólnokrajowym)
- **2009** Ustawa o ochronie przyrody, zakaz upraw w rezerwatach, na mokradłach lub obszarach użytkowanych przez dziką zwierzynę, surowe kary i ewentualne kary więzienia za wypasanie zwierząt gospodarskich na obszarach do polowań

MASAJOWIE – „WSPÓŁCZEŚNI WOJOWNICY”?

- Raport *The Oakland Institute* (2018)

LOSING THE SERENGETI THE MAASAI LAND THAT WAS TO RUN FOREVER

MASAJOWIE BYLI KIEDYŚ TAK BOGACI JAK ZIEMIA, KTÓRA ICH WSPIERAŁA

Utrzymanie jej dobrego stanu miało związek z ich własnym dobrobytem. Takie powiązanie z ziemią sprawiło, że *de facto* byli opiekunami ziemi, jednak bez tytułu własności.

Najpoważniejsze zagrożenia ostatnich 75 lat pojawiły się w formie przepisów dotyczących ochrony przyrody i zagranicznych inwestycji. Ich obszary zostały uznane za „chronione” lub zyskały nowych właścicieli, Masajowie zostali zepchnięci na coraz mniejsze obszary, tworząc swoistą „mapę więzienia”.

MASAJOWIE – „WSPÓŁCZEŚNI WOJOWNICY”?

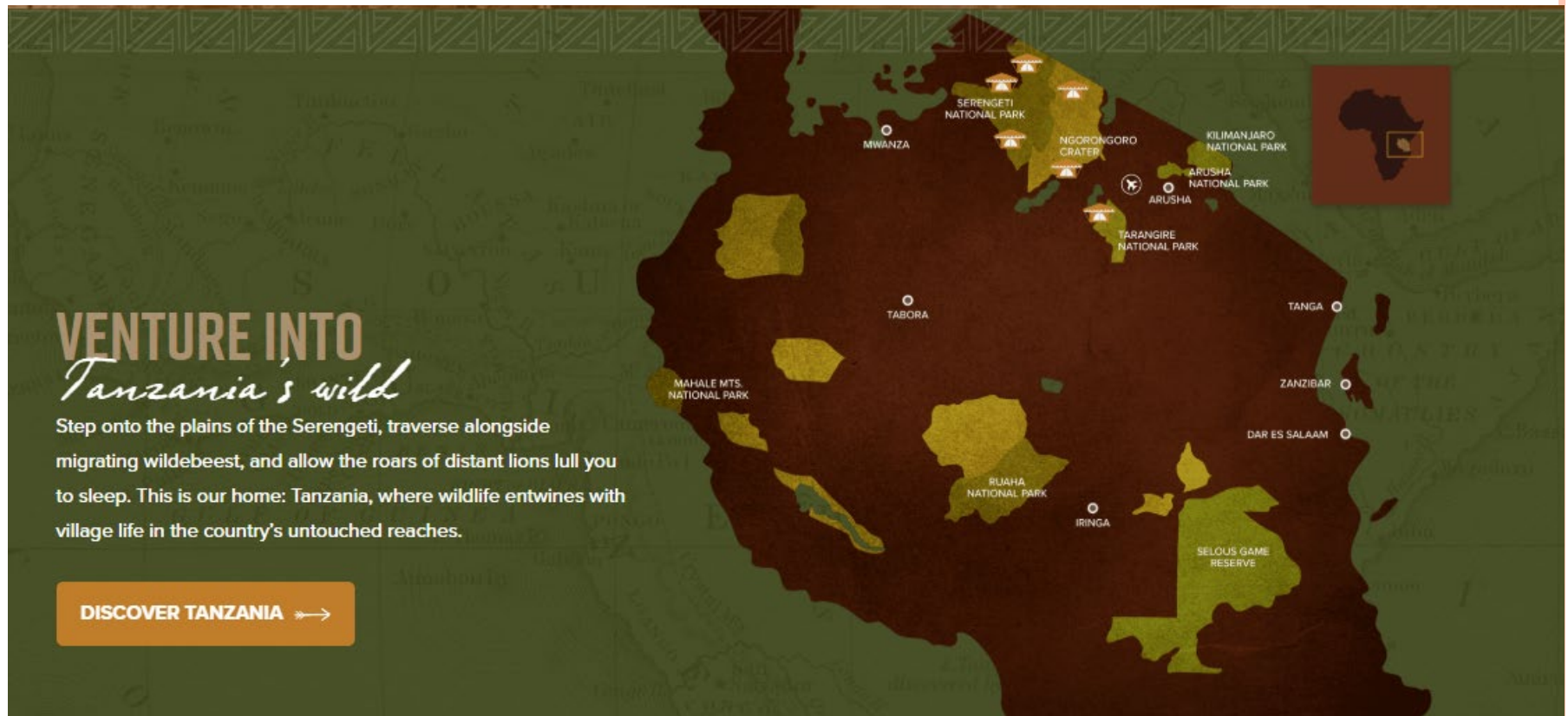
- Oświadczenie **Ramadhan M Mwinyi**, Zastępcy Stałego Przedstawiciela Tanzanii przy ONZ, 23.05.2013:

Kolonializm poddawał społeczeństwa pasterskie w Afryce permanentnej marginalizacji i dyskryminacji. Wiedząc o tej sytuacji, natychmiast po uzyskaniu niepodległości, Tanzania przyjęła środki, które miały przyczynić się do dobrostanu wszystkich ludzi bez względu na przynależność etniczną, aby przywrócić równowagę.

PRZYPADEK THOMSON SAFARIS

- Konflikt z Thomson Safaris: <https://thomsonsafaris.com/>

VENTURE INTO
Tanzania's wild

Step onto the plains of the Serengeti, traverse alongside migrating wildebeest, and allow the roars of distant lions lull you to sleep. This is our home: Tanzania, where wildlife entwines with village life in the country's untouched reaches.

DISCOVER TANZANIA →

PRZYADEK THOMSON SAFARIS

Ze szczytu wzgórz i między równinami... cała ta ziemia należała do wsi Mondorosi, ale została przejęta przez Thomson Safaris i Tanzania Conservation Limited (TCL) bez naszej zgody. Wszystko zaczęło się prawie dziesięć lat temu, kiedy zaczęli nas wyganiać z naszych ziem. Niektórzy zostali nawet zastrzeleni.

A boma in the Ngorongoro District © The Oakland Institute

PRZYPADEK THOMSON SAFARIS

WNIOSEK WSPÓLNOTOWY z 2011 r.

- Członkowie społeczności mają odzyskać własność 10 617 akrów ziemi, a następnie zawrzeć bezpośrednią umowę z Thomson Safaris, aby umożliwić spółce dalsze korzystanie z niektórych gruntów w celach turystycznych
- Proces prowadzący do porozumienia między społecznością a przedsiębiorstwem powinien być partycypacyjny, przejrzysty
- Nieograniczony dostęp do punktów wody, dróg dla pieszych z jednej wsi do drugiej i określonych obszarów wypasu

PRZYPADEK THOMSON SAFARIS

Żyjemy spokojnie w naszym *boma*. Jednak nie ma wystarczająco dużo ziemi dla nas wszystkich, a to powoduje trudności. Wzdłuż wzgórz i równin jest wiele Masajów. Krainy, które przejął Thomson [Safaris], są pastwiskami naszych ludzi. Żyjemy w strachu, otoczeni przez szpiegów. [Służby] dostają łapówki od inwestorów.

NA CZYM POLEGA WALKA MASAJÓW O PRAWA DO ZIEMI W TANZANII? – PRZYPADEK LOLIONDO

- 2009 - w **Loliondo** trwają eksmisje Masajów w celu przyznania koncesji na polowania **Otterlo Business Corporation** - firmie łowieckiej ze ZEA, która od 1992 r. ma wyłączne prawa łowieckie na obszarze 400 tys. hektarów na wschód od PN Serengeti. Przez wiele lat OBC lobbował w rządzie Tanzanii, aby przekształcić obszar 1500 km² na „obszar chroniony”.
- 13.08.2017 - strażnicy zaczęli eksmitować ludzi i zwierzęta gospodarskie z 1500 km² gruntów, *boma* zostały spalone.

PRZYPADEK LOLIONDO

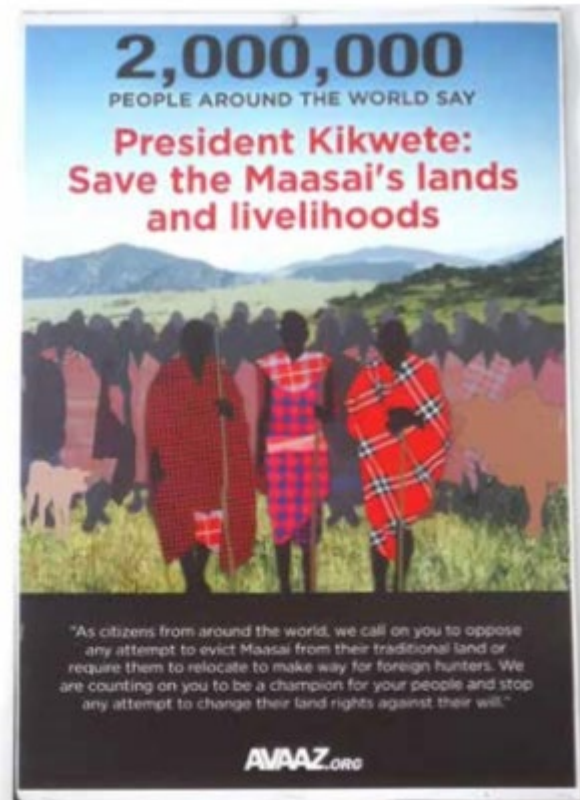
Wyobraź sobie, przychodzi nieznajomy i buduje duży budynek w centrum twojego domostwa. Obóz Thomsona znajduje się pośrodku naszej wioski. Mieszkańcy nie mają już dostępu do swojej ziemi. W Tanzanii każde dziecko ma prawo do nauki, ale dzieci z Marsiligi nie mogą chodzić do szkoły, ponieważ dostęp poprzez obóz jest ograniczony. Nasze zwierzęta nie mogą iść do wodopoju - nie ma innej drogi dla mieszkańców wsi i ich zwierząt.

PRZYPADEK LOLIONDO

Jesteśmy niezadowoleni z tego, że jesteśmy zabijani i chcemy sprawiedliwości. Teraz, poprzez pozew sądowy, staramy się przywrócić ziemię do trzech wsi Soitsambu, Sukenya i Mondorosi.

Nie tracimy nadziei. Pewnego dnia nasze wykształcone dzieci ponownie odzyskają ziemię. Wiemy również, że są turyści, którzy sympatyzują z nami, wspierają nas także organizacje pozarządowe. Mamy prawników, którzy pomagają nam, gdy ludzie są ranni lub prześladowani, więc będziemy nadal się organizować.

Poster of the Avaaz campaign to support the Maasai

PRZYPADEK LOLIONDO

Wsie Ololosokwan, Soitsambu, Olorienmahaiduru, Arash, Oloipiri, Malambo, Piyaya i Maaloni znajdują się w obszarze kontrolowanym Loliondo w dystrykcie Ngorongoro. Przez ostatnie 25 lat członkowie rodziny królewskiej z Dubaju i ZEA, by polować i chwycić rzadkie zwierzęta. W ciągu tych 25 lat tysiące zwierząt i ptaków zostało zabitych, a lokalnym społecznościom odmawiano dostępu do pastwisk i wody – 30 tys. Masajom. Pozwolenie zostało wycofane w 2017 r. po dziesięcioleciach skarg na korupcję. Pomimo anulowania ich licencji, od marca 2018 roku OBC jest obecny w regionie Loliondo.

PRZYPADEK LOLIONDO

- Argumentacja OBC:

w wyniku zniszczenia środowiska i wtargnięcia człowieka niektóre gatunki zwierząt, takie jak lwy i bawoły, zniknęły i / lub były bardzo trudne do znalezienia. Wpłynęło to niekorzystnie na działania łowieckie, w szczególności na jakość trofeów i ich dostępność.

PRZYPADEK LOLIONDO

- Odpowiedź spec. sprawozdawcy ONZ ds. Ludności Tubylczej **Jamesa Anaya** (Raport na temat eksmisji i poważnego naruszenia praw człowieka):

Ponad 200 *boma* zostało całkowicie spalona, podobnie jak posiadłości i zapasy żywności na pobliskich polach uprawnych.

Eksmisje wpłynęły na ponad 20 tys. pasterzy, z których wielu schroniło się w Oljoroobort w pobliżu Arash i Maaloni.

Eksmitowani Masajowie zostali bez dachu nad głową, bez żywności, ubrań, ziemi, wody, środków medycznych. Ponad 50 tys. sztuk bydła należących do mieszkańców wsi i obejmujących ich główną działalność gospodarczą pozostało bez pastwisk i wody ze względu na wypalanie pastwisk oraz wykluczenie z tradycyjnych miejsc.

„ZIEMIA OZNACZA ŻYCIE”

Lilian Looloitai – dyrektorka zarządzająca
Cords Limited

Dla społeczności, która przez wieki trudniła się wypasem bydła na wyżynach północnej Tanzanii, ostry spór toczący się na skraju PN Serengeti przynosi nie tylko niepewność, ale zagraża jej egzystencji. Jest to najnowszy przykład narastających napięć między przedstawicielami ochrony przyrody, która przynosi dochody krajowi, a prawami nomadów, którzy potrzebują ziemi, by przetrwać.

Jak długo rząd będzie kontynuował rozbudowę parków narodowych? To dla dzikiej przyrody, ale my jesteśmy ludźmi. Jako pasterze nasze prawa są pomijane.

„ZIEMIA OZNACZA ŻYCIE”

Musimy mówić o kwestii ziemi. Rząd nie podjął właściwych kroków, by edukować i informować o swoich zamiarach dotyczących ziemi.

Mówią im: Nie możesz przekroczyć tej ziemi, należy ona do rządu, nie możesz przekroczyć tej ziemi, którą należy do inwestorów.

PRZYPADEK TARANGIRE

- **Edward Loure** wygrywa główną nagrodę Goldmana za ochronę środowiska, pomagając społecznościom w Parku Tarangire uzyskać tytuł prawny do ziemi przodków (200 000 akrów):

rejestrowanie, dawanie społeczności praw do ziemi i odszkodowań jest kluczem do ograniczenia konfliktów między ludźmi i naturą, stymulowania zrównoważonego rozwoju w Tanzanii oraz egzekwowania praw wobec inwestorów.

Środki utrzymania pasterskiego i łowiecko-zbierackiego muszą być uznane za ważne i nie postrzegane jako hamulec rozwoju.

PRZYPADK TANGIRE

- Ujamaa Community Resource Team
- Maasai Pastoralists Development Organization (Inyuat e-Maa)
- Ilaramatek Lolkonerei

PRZYPADEK TARANGIRE

- Nagroda za:
pogodzenie konkurencyjnych potrzeb rozwoju i dzikiej przyrody, zidentyfikowanie innowacyjnego mechanizmu prawnego, który przyznaje prawa do gruntów całej społeczności, a nie poszczególnym jednostkom, ustanowienie certyfikatów zwyczajowego prawa użytkowania gruntu.
- PN Tarangire znany jest z ogromnej koncentracji dzikich zwierząt w porze suchej, spektakularnych corocznych migracji słoni, gnu i zebry oraz starych baobabów.
- Utrata rodzinnej ziemi z Tarangire jest katalizatorem, który pozwolił prawnie ochronić wszystkie ziemie przodków od firm, touroperatorów . Współpracując z zespołem ds. Zasobów społeczności Ujamaa - jedną z pierwszych organizacji pozarządowych kierowanych przez społeczność rodzimą w Tanzanii - ponad 200 000 akrów ma teraz pełną ochronę; kolejne 800 000 akrów - w przyszłym roku.

ŹRÓDŁA

- <https://www.theguardian.com/global-development/2017/oct/16/land-means-life-tanzania-maasai-fear-existence-under-threat>
- <https://www.theguardian.com/global-development/2016/apr/18/tanzania-land-rights-victory-earns-masaai-leader-goldman-prize-edward-loure>
- <http://www.ujamaa-crt.org/blog>
- <http://www.conservation-watch.org/2017/08/16/violent-evictions-of-maasai-underway-in-loliondo-tanzania-to-make-way-for-otterlo-business-corporations-hunting-concession/>
- <https://intercontinentalcry.org/news/africa/>
- <https://www.heroesandfriends.com/projects/maasai>
- <http://www.conservation-watch.org/2018/11/28/violence-erupts-yet-again-against-the-maasai-in-loliondo-northern-tanzania/>
- <https://www.culturalsurvival.org/publications/cultural-survival-quarterly/maasai-and-barabaig-herders-struggle-land-rights-kenya-and>
- Brockington, Daniel and Katherine Homewood. 1996. "Received Wisdom, Science and Pastoralists: Debates Concerning Mkomazi Game Reserve, Tanzania." In *The Lie of the Land: Challenging Received Wisdom in African Environmental Change and Policy*. M. Leach, and R. Mearns, Eds. London: James Currey.
- Charnley, Susan. 1996. "Pastoralism and the Demise of Communal Property in Tanzania." *Cultural Survival Quarterly*. Spring 1996: 41-44.
- Fratkin, Elliot. 1994. "Pastoral Land Tenure in Kenya: Maasai, Samburu, Boran, and Rendille Experiences, 1950-1990." *Nomadic Peoples*. 34/35:55-68.
- Fratkin, Elliot. 1997. "Pastoralism: Governance and Development Issues." *Annual Review of Anthropology*. 26: 235-261.
- Galaty, J.G. 1994. "Rangeland Tenure and Pastoralism in Africa." In *African Pastoralist Systems*. E. Fratkin, K Galvin, and E.A. Roth, Eds. pp. 185-204. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Homewood, Katherine M. 1995. "Development, Demarcation and Ecological Outcomes in Maasailand." *Africa*. 65(3): 331-350.
- International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA). 1996. *The Indigenous World 1995-96*. Copenhagen: IWGIA.
- Lane, Charles. 1994. "Pastures Lost: Alienation of Barabaig Land in the Context of Land Policy and Legislation in Tanzania." *Nomadic Peoples*. 34/35: 81-94.
- Lane, Charles. 1996. *Pastures Lost: Barabaig Economy, Resource Tenure, and the Alienation of their Land in Tanzania* Nairobi: Initiatives Publishers. PO. Box 69313, Nairobi.
- McCabe, J.T., S. Perkin, S. Schofield 1992. "Can Conservation and Development be Coupled among Pastoral People? An Examination of the Maasai of the Ngorongoro Conservation Area, Tanzania." *Human Organization*. 51(4): 353-366.
- Spear, Thomas and Richard Waller. 1993. *Being Maasai: Ethnicity and Identity in East Africa*. London: James Currey.

